

Aglia tau L. Budapesten (Farkasvölgy, Svábhegy) ritka áprilisban bükkfák és virágzó mandulafák törzsén ülve.

Notodonta tritophus F. Két ivadékban, petéből könnyen tenyészthető. — Hernyója június, júliusban és őszkor jegenyefán inkább szárazabb helyeken; jegenyék alatt kora tavaszkor a régi száraz lomb alatt a báb, minden burok nélkül található.

Asphalia diluta F. Augusztusban. Hernyója ápr. végétől máj. végéig tölgyön. Tenyésztése bajjal jár, mivel összefont tölgyfalevél közt élve s elbábozódván, új táplálék nyújtásakor levél közé bele kell varrni.

A. Aigner Lajos.

A *Polistes gallica*-ról.

Nincs fulánkos darázs, melynek életmódját, fészek-építését nyugodalmasabban, veszélytelenebbül vizsgálhatnók, mint a *Polistes gallica*-ét. A *Polistes gallica*-nak nőstényei, a királynék, melyek még az előző év hideg szakasza előtt elrejtőztek, a folyó év tavaszának első harmadában mutatkoznak, ha az időjárás eléggé kedvező. Ez évben, minthogy az idő nem nagyon kedvezett, csak április 28-án röptültek ki a királynék és ott telepedtek meg, hol a múlt évben fészkeltek. A fundamentum az első lépés a fészek készítéséhez. A fundamentumot a királyné egy nap alatt készíti el. A fundamentumot a nyél követi, melyet a királyné szintén egy nap alatt készíti. A kettő után következnek a sejtek. Minthogy a *Polistes* a hideg iránt nagyon érzékeny, április 29-től május 12-ig nem dolgozott és május 14-én, miután az időjárás enyhült, már három sejtje volt a leendő fészeknek, épen elég, hogy a nőstény a nyél mellett a sejtek alapján alhassék. A fészek június 10-én készen volt, de a legeslegkisebbek egyike. Érdekes az a jelenség, hogy a fészek építésében néhány napig egy másik királyné segített, de ha egy harmadik mutatkozott, azt elkergették.

A királyné a fészek építéséhez szükséges anyagot leginkább a nagyon rothadt zsindeyből és az azon levő igen vékony mészből vette.

A *Polistes gallica* úgy legkisebb mint legnagyobb fészkében (15—

70 cm.) többféle individuumot találunk. Az individuumok következők: 1) a királyné, vagy a legnagyobb nőstények; ezek a fészeképítés és peterakás kezdetétől egészen őszig láthatók, rendes nagyságuk 13—15 mm. 2) Középnagyságú dolgozók, 11—13 mm hosszúsággal. 3) Legkisebb dolgozók 10—11 mm. A középnagyságú és a legkisebb dolgozók között akadunk kétféle színűekre, t. i. pro-meso — utótor feketés alsó részével, fehér femurral, és pro-meso — utótor sárgás alsó részével. 4) Fekete szemű hímek. 5) Zöldes szemű hímek, melyek leginkább a haute-saisonban láthatók, tehát eléggé korán elpusztulnak; a nagyobb fészekben, mely fedett helyen van, rendszeren nagyobb számmal és gyakrabban mutatkoznak.

Azon állatok, melyek a *Polistes gallican*, illetőleg lárváiban és lárvái mellett élőködnek, nincsenek igen nagy számmal. Eddig tulajdonképeni, tehát olyan élőködőt, mely rendszerint vagy a teljesen kifejlődött *Polistes*en, vagy lárvájában, vagy a lárva sejtjében él, csak hármat találtam. A *Polistes*en, ha teljesen ki van fejlődve, a *Strepsipterák* rendjéből *Xenos vesparum* Rossi; a *Polistes* lárvájában a fürkésző lárvája és a lárva sejtjében az *Aphomia colonella* L. hernyója élőködik. A fürkészők, mint tapasztaltam, sokkal több fészekben és nagyobb számmal vannak, mint amazok. Fürkészők majdnem minden harmadik fészekben vannak, míg molyokat körülbelül minden tizedik fészekben találtam. A fürkészők száma egy fészekben 10-re is rúghat, míg molyot kettőnél soha sem láttam többet. A fürkésző bábruhája igen erős, vége felé hegyesedő, belül felül alul egy-egy lemezzel. Úgy a fürkésző darázsra, mint a moly-lepkére jellemző, hogy egy időben érik el a fejlettség fokát, tehát egyidőben hagyják el a fészket, t. i. május 30—31. között, ami mindenesetre jótékonyan hat a két állat fejlődési viszonyaira. Érdekes dolgot tapasztaltam akkor, amikor egy olyan állatot találtam a fészekben, mely rendes körülmények között egyik fejlődési szakában sem szorul élőködésre. Az állat, melyet találtam, a *Vespa rufa*. Az élőködés e nemét véletlen élőködésnek nevezhetnők. Hogy a *Polistes* fészkeiben fejlődött, onnan is magyarázható, hogy még a bábruha is rajta volt.

Végül néhány szót a szárnyak rendellenességéről, mely a *Polistes*-nél és más darászfajoknál előfordul.

A szárnyak rendellenességét a következő darásznál figyeltem meg: 1) *Polistes gallica* legkisebb dolgozójánál; 2) *Vespa rufanál*; 3) *Cimbex amerinae* nel. A *Polistes gallica*-nak mellső szárnya bunkósan végződik, a hártvás-rész majdnem hiányzik; a

Vespa rufa-nak hiányzik a hátsó szárnya, a *Cimbex amerinae*-nek egyik példányán alig látszott a mellső szárny és a hátsó hiányzott; másik példányán nem volt meg a mellső szárny, a meglévő hátsó szárny pedig kicsiny volt. A *Polistes gallica* szárnyának a rendellenes képződését az idézte elő, hogy a fészekben a *Polistes gallica* sejtje mellett élőködő állat volt, a mely meggátlólag hatott a szárnynak rendes fejlődésére.

A *Vespa rufa* szárnyának rendellenessége valószínűleg úgy magyarázható, hogy a sejt, melyben fejlődött, nem volt eléggé bő. A *Cimbex amerinae* szárnya rendellenességének az volt az oka, hogy a bábruhából hamarabb búj ki, mint a többi. Ezek szerint az okok, melyek a rendellenességet okozták, részint más állatnak közelsége, részint a fészekben levő sejt terének szűke, részint pedig a báb-állapotnak rövidebb ideje, egyetemben a hőmérsék némi különbözőségével.

D.

Különfelek.

Hazánk új Liosoma faja. *Liosoma carpathicum* n. S. milimum *L. cribro* Gyll. Differt thorace evidenter rudius punctato, antice ante medium aliquod latiore ideoque apicem versus citius angustato. — *Var. ruficollis* n. Inter materiam occurrunt thorace rufo, elytris brunnescentibus pedibusque rufis. interdum individua, excepto capite nigrescente, toto brunnea. Patria: Comitatus Trencsiniensis. — Soká vonakodtam hazánk ezen Lioso.náját külön fajnak tekinteni. Torának pontozása határozottan erősebb, mint a stájerországi *L. cribrum*-nál, és míg emez tora oldalain már a középtől fogva csúcsa felé lassanként keskenyedik, addig honi fajunknál a tor oldalain közepe előtt kissé szélesedik s onnan aztán gyorsabban húzódik össze. Ebből kifolyólag a tor alján kissé szűkebbnek is látszik lenni. Anyagom között bírok példányokkal, melyek tora és lábai élénken rótek, különben teljesen feketék: másokat, melyek rőt toruk mellett egyszersmind barnás szárnyfedőkkel is bírnak, s olyanokat is, melyek feketés fejük kivételével teljesen barnák. Szedtem anyagomat a Vortna völgyi Kis Kriván mohrétegében és Vág-Hévéen a Manin-hegy alján lombhulladék alatt. *Dr. Brancsik Károly.*

A Bácska Hemiptera-faunáját ismertette Dr. Horváth Géza a m. orvosok és természetvizsgálók 30. vándorgyűlésén, melyet f. é. aug. 27—31-ig Szabadkán tartottak. Ez a fauna, az értekező eddigi kutatásai szerint az alföldi fauna általános képét tárja elénk, vagyis sok mediterrán és kelet-európai alakot tartalmaz. A